

РОСТОКА Марина⁵⁵

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
НАПН України, м. Київ, Україна

ORCID: [0000-0002-1891-5482](https://orcid.org/0000-0002-1891-5482)

E-mail: marilvross@gmail.com

ЧЕРЕВИЧНИЙ Геннадій⁵⁶

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
м. Київ, Україна

ORCID: [0000-0001-9094-8732](https://orcid.org/0000-0001-9094-8732)

E-mail: gscherevichnyj@gmail.com

**ЦИФРОВА ТРАЄКТОРІЯ ОСВІТЯНИНА У СУСПІЛЬСТВО 5.0:
ПОБУДОВА ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНОЇ ЕКОСИСТЕМИ
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СУПРОВОДУ ОСВІТИ**

Представлено діагностичний інструментарій «Цифрова траєкторія освітянина у Суспільство 5.0» з анонімного опитування освітян для з'ясування певних аспектів сформованості їхнього рівня цифрової складової їхньої трансдисциплінарної компетентності, а також задля покращення наукових досліджень з інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки і психології, які здійснюють виконавці відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в освітньо-науковому консорціумі з кафедрою новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Ключові слова: трансдисциплінарна екосистема, інформаційно-аналітичний супровід освіти, цифрова трансформація освіти і педагогіки.

Digital Trajectory of Educator to Society 5.0: Building a Transdisciplinary Ecosystem of Information and Analytical Support for Education. The article presents a diagnostic toolkit «Digital Trajectory of an Educator in Society 5.0» based on an anonymous survey of educators to determine certain aspects of the formation of their level of digital component of their transdisciplinary competence, as well as to improve research on information and analytical support of education, pedagogy and psychology, which is carried out by the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine in an educational and scientific consortium with the Department of Contemporary History of Ukraine at the Faculty of History of Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Keywords: Transdisciplinary Ecosystem, Information and Analytical Support of Education, Digital Transformation of Education and Pedagogy.

Вступ. Перехід від інформаційного до Суспільства 5.0 набуває свого апогея. Освітньо-науковий простір кожного дня поповнюється інноваційною хвилею інтелектуальних цифрових високотехнологічних продуктів: інтернет речей, штучний інтелект, хмарні і семантичні інструменти, віртуальна і доповнена реальності тощо.

⁵⁵ ©РОСТОКА Марина (ROSTOKA Marina)

⁵⁶ ©ЧЕРЕВИЧНИЙ Геннадій (CHEREVICHNYI Gennadii)

Але уявити такий спектр новацій врят чи було б можливим без якісного процесу з інформаційної аналітики, яка забезпечує ефективний супровід розвитку всіх ланок галузі освіти. Актуальність інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки і психології, який у сьогоденних обставинах має трансдисциплінарне підґрунтя і методологічно сприяє динамічному розвитку освітніх екосистем, є вагомим чинником окреслення цифрової траєкторії освітян у Суспільство 5.0.

Мета, методи і підходи. Метою дослідження є часткове ознайомлення з умовами, змістом й результатами анкетування освітян з вивчення стану їхньої обізнаності з термінологією, призначенням та змістом організації інформаційно-аналітичного супроводу освіти в умовах цифрової трансформації суспільства. Застосовано індивідуальні й групові методи опитування, системний, кластерний і контент-аналіз, методи індивідуальних й командних комунікацій. Розроблення анкети й запуск анкетування відбулися на засадах системного, трансдисциплінарного, особистісно-діяльнісного, адаптивного, синергетичного і ресурсного підходів.

Основні результати. Відділом наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського запроваджено анкетування «Цифрова траєкторія освітянина у Суспільство 5.0» з метою вивчення реального стану входження кожного із суб'єктів анонімного опитування (представника певної ланки освіти) у цифровий освітньо-науковий простір.

Результати опитування мають посприяти підвищенню рівня якості й ефективності проведення наукових досліджень з інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології зокрема та удосконалення системи його здійснення до трансдисциплінарної екосистеми – взагалі. Це дасть змогу з'ясувати реалії, перешкоди, недоліки та окреслити стратегії розвитку трансдисциплінарної екосистеми інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації всіх ланок освіти.

Авторську анкету розроблено засобами Google-form [1], яка включає такі 13 позицій за такими питаннями, як:

1. Ви представляєте ланку якої освіти? (надано пропозиції відмітити належність респондента до певного осередку освіти – дошкільна, початкова, загальна середня, професійна, вища, фахова передвища, спеціалізована, позашкільна, післядипломна).

2. У якій галузі спеціалізації наук ви здійснюєте професійну діяльність? (надано пропозиції відмітити належність респондента до певної спеціалізації галузі освіти – педагогічна, психологічна, історична, економічна, військова, бібліотечна, наукова, інклюзивна, екологічна, медична, політична, та ін.).

3. Якими електронними/цифровими ресурсами ви користуєтеся у своїй професійній діяльності? (респондентам запропоновано відмітити такі з ресурсів, як: онлайн-бібліотека (е-бібліотека), віртуальні читальні зали, виставки, цифрові колекції за видом професійної діяльності; електронна бібліотека НАНП України; портали наукометричних баз даних; сайтові структури закладів освіти/наукових установ/організацій або відповіді за пропозицією «користуюсь всіма зазначеними ресурсами»).

4. Що, на вашу думку, є інформаційно-аналітичним супроводом (забезпеченням) освіти, у тому числі й в умовах екосистеми університету/наукової установи/будь-якого закладу освіти? (для респондентів запропоновано певні визначення поняття «інформаційно-аналітичний супровід»). Наприклад, запропонований один із варіантів загального визначення інформаційно-аналітичного супроводу – *«система підтримки ефективного проведення досліджень та організації наукового і освітнього процесів, що включає сукупність техніко-технологічних рішень збору, обробки, оцінки, аналізу та синтезу інформаційних даних, у т.ч. для проведення моніторингу й прийняття різних варіантів раціональних рішень»* (автор М. Ростока) на момент підготовки публікації підтримано більшістю респондентів.

5. Як Ви думаєте, який процес можна вважати інформаційно-аналітичним супроводом цифрової трансформації освіти? (респондентам надано можливість обрати необхідну позицію або поміркувати над визначенням й поставити позначку «інше»).

6. Які цифрові платформи та додатки ви вважаєте за доцільне використовувати у сфері вашої комунікаційної онлайн-діяльності? (запропоновано низку цифрових платформ (додатків) для вибору респондента, наприклад такі, як: Moodle, Zoom, Google Meet, Webex, Skype або вказати на «інше»).

7. Які середовища для нетворкінгу ви вважаєте більш адаптованими для обміну досвідом та налагодження взаємозв'язків у трансдисциплінарній екосистемі закладу освіти/наукової установи? (запропоновано низку сучасних сервісів, які є актуальними, на думку автора, задля здійснення професійної діяльності освітянина, наприклад такі, як: LinkedIn, ResearchGate, Academia, Biowebspin, Cureus, ORCID, Open Science Framework, nanoHUB та ін. або потрібно вказати на те, що респонденти «не знайомі з жодним» або респонденту «важко відповісти»).

8. Які цифрові інструменти ви застосовуєте? (респонденту запропоновано на вибір вказати на такі позиції, як: системи керування навчанням (Moodle, Canvas, Google Classroom), інструменти для колективної роботи (Microsoft Teams,

Google Workspace, Slack), інструменти оцінювання (Kahoot!, Quizizz, Edpuzzle), системи передавання інформації (YouTube (відео), SoundCloud (аудио), Google Docs (текст), Dropbox (всі згадані формати), інструменти віртуальної або доповненої реальності (Merge Cube (доповнена реальність), Google Expeditions (віртуальна реальність), інтелектуальні системи і технології (штучний інтернет, інтернет речей, Smart-технології) або зазначити на позиції «та інші»).

9. Наскільки важливим сьогодні є інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації у вашій професійній діяльності? (респондентам надано можливість відповісти на це питання за такими позиціями, як: завжди, часто, не часто, інколи, ніколи).

10. Чи використовуєте ви у роботі такі трансдисциплінарні цифрові інструменти? (запропоновано на вибір респондентів зазначити чи використовують вони у своїй діяльності такі технології, як: штучний інтелект, хмарні технології, технології цифрового/електронного портфоліо, інфографіка або короткі промовідео, аудіо- та відеозаписи, пошукові системи, відеоконференції, цифрові симулятори, онлайн-тести, електронні журнали).

11. Як Ви розумієте поняття «трансдисциплінарна компетентність» суб'єкта екосистеми інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти? (респондентам запропоновано варіанти визначень поняття, або позиція «всі варіанти вірні», також надається можливість у разі «маю свій варіант відповіді» запропонувати своє бачення проблеми у відповідь на наступне запитання).

12. Ваш варіант відповіді як Ви розумієте поняття «трансдисциплінарна компетентність» суб'єкта екосистеми інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти» (респондент має можливість надати визначення за власним баченням на попереднє запитання) (для респондента уможлиблюється надати формулювання за власним баченням зазначеного поняття або виказати власну думку).

13. Опишіть одним реченням, що Ви вважаєте під поняттям «трансдисциплінарна екосистема інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти» (відносно вашої ланки і галузі освіти) (для респондента уможлиблюється формулювання зазначеного поняття на власне бачення або виказати іншу думку).

Висновки. Зважаючи на те, що нині процеси трансформації освіти, педагогіки і психології у глобальному світовому просторі відіграють пріоритетні ролі у розбудові Суспільства 5.0, інформаційно-аналітична діяльність, супровід цих процесів є актуальним й вимагає нових методологічних підходів, а саме: трансдисциплінарного. Тому, вивчення стану обізнаності, готовності,

сформованості цифрового складника трансдисциплінарної компетентності кожного із учасників освітньо-наукового простору є важливим аспектом сьогоденних наукових досліджень.

Отже, отримані результати при опитуванні засобами анкети «Цифрова траєкторія освітян у Суспільство 5.0» є значущими для дослідників освітньо-наукового-консорціуму відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського і науково-педагогічних працівників кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, що діють на умовах договору про співпрацю. Це уможливлуватиме підвищення якості та ефективності прикладного результату наукових досліджень таких, як-от: «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіка: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025), яке знаходиться на стадії аналітико-синтетичного етапу та «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди України» (2024–2025), яке знаходиться у стадії теоретико-аналітичного опрацювання.

Анкету «Цифрова траєкторія освітян у Суспільство 5.0» розроблено двома мовами, українською й англійською, а результати, які отримано шляхом опитування українських і зарубіжних освітян планується викласти у змісті наукових праць – статей у періодичних виданнях України й закордоння.

Список рекомендованих джерел:

1. Цифрова траєкторія освітянина у Суспільство 5.0. URL: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScM46wEtIWBglNQi60Yv6e340Y_PteNcfofrSQNLi0-CuWxLg/viewform (дата звернення: 30.04.2024).

References:

1. Tsyfrova traiektoriia osvitianyna u Suspilstvo 5.0. URL: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScM46wEtIWBglNQi60Yv6e340Y_PteNcfofrSQNLi0-CuWxLg/viewform (data zvernennia: 30.04.2024).

